

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

תענית - ב'

- מאימתי מתחילים לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם" בתפילת שמו"ע?
 ר' אליעזר: מיו"ט ראשון של חג הסוכות. ר' יהושע: משחרית של שמיני עצרת. מפני שאין ראוי להזכיר גשמים שהם סימן קללה בחג. וענה לו ר' אליעזר, שלפיכך לא אמרתי לבקש "ותן טל ומטר" אלא רק להזכיר "משיב הרוח". ענה לו ר' יהושע א"כ יזכיר כל השנה. ר' יהודה: בשמיני עצרת בשחרית אינו מזכיר, במוסף מזכיר. ובפסח בשחרית מזכיר ובמוסף אינו מזכיר.
- היכן הזכיר התנא את עצם הענין שצריך להזכיר גבורות גשמים?
 להו"א: במסכת ברכות: 'מזכירין גבורות גשמים בתחית המתים, ושואלין בברכת השנים. וההבדלה, אתה חוננתנו, בחונן הדעת'. ונדרה: שא"כ היה צריך לשנות 'מאימתי', שם בסדר זרעים ולא להניח עד סדר מועד. למסקנא: במסכת ראש השנה: בחג נדונין על המים. ובוודאי צריך להזכיר מים כדי שיבואו לברכה.
- 'גבורות גשמים' מפני שיורדין בגבורה. כיצד משמע מהפסוקים שגשמים יורדים בגבורה, ומנין שמזכירים דווקא בתפילה?
 גבורות - עושה גדולות עד אין חקר וכו' ונסמך להנותן מטר, ומצינו שנאמר לשון חקר בבריאת העולם ולגבי בריאת העולם כתוב לשון 'גבורה'. ובתפילה - "ולעבדו בכל לבבכם" - תפילה שהיא עבודה שבלב. ובהמשך "ונתתי מטר ארצכם".
- שלשה מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו כולם יחד בידי שליח. אלו הן?
 א. מפתח גשמים - דכתיב "יפתח ה' לך את אוצרו" משמע בעצמו.
 ב. מפתח של יולדת - דכתיב "ויזכור אלוקים את רחל וכו' ויפתח את רחמה".
 ג. מפתח של תחית המתים - דכתיב "וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותכם".
 בא"י הוסיפו מפתח פרנסה - דכתיב "פותח את ירך" אך ר' יוחנן החשיב את פרנסה בכלל גשמים.
- מהיכן מקורו של ר' אליעזר שמזכירים מיו"ט ראשון של חג?
 נסתפקה הגמ' האם למד מלולב. ודומה לו בזה ששניהם באים לרצות על הגשמים וא"א לד' מינים בלא מים וכך א"א לעולם בלא מים ולפ"ז מתחילים להזכיר ביום כלולב, או שלמד מניסוך המים, ולפ"ז יתחילו להזכיר מהלילה שהרי כתוב "ומנחתם ונסכיהם" - ואפילו בלילה. ופשט ר' אבהו שהמקור מלולב. יש אומרים שקבל זאת במסורת וי"א שלמד זאת מהברייתא הבאה:
 מאימתי מזכירין וכו': ר"א: משעת נטילת לולב. לר' יהושע משעת הנחתו [יום השביעי] ונשאו ונתנו בדומה למשנתנו. ובהמשך טען ר' אליעזר לר' יהושע שאכן להזכיר יכול כל השנה כשם שתחית המתים מזכיר כל השנה, אע"פ שתהיה רק בזמנה. [אמנם לדעת רבי משעה שמפסיק לבקש, מפסיק אף להזכיר]
 אך ענה ר' יהושע ששונה תחית המתים שיכולה להתרחש בכל עת, אבל גשמים כשעבר זמנם סימן קללה הם.
- מה טעמו של ר' יהודה בן בתירא, שמתחיל להזכיר בשני בחג, ושל ר' עקיבא שבשישי בחג?
 ר' יהודה ב"ב: בקורבנות יום שני כתוב "ונסכיהם" ובשישי כתוב "ונסכיה" ובשביעי כתוב כמשפטם הרי כאן מ- י- ם ורמז מהתורה לניסוך המים והרמז מתחיל ביום שני.
 ר' עקיבא: בקרבן יום שישי, 'ונסכיה' לשון רבים שני ניסוכין הכתוב מדבר מים ויין.
 ומ"מ מועיל הייתור של האותיות מ-ו-ם ללמד שניסוך אחד של מים, ולא שניהם של יין.